

LÄRORIK

En skrift för pedagogisk utveckling inom förskola och grundskola

Linköpings
kommun

HOPPSANSA!

Undervisning som aktiverar huvud, armar och ben

Tar greppet om tekniken

Höjdhopp och lervälling

Fritids inför öppen ridå

8

6

10

Innehåll

- 3** Kropp och knopp
– Aktivt lärande tar vara på sambandet
- 5** Grundsärskolan
väljer Learning Study
- 6** Rörelseveckor
– Flygande planer går i uppfyllelse i Bankekind
- 8** Tackla tekniken
– Barnen lär sig brottas med ny kunskap
- 10** Musikal med potential
– Vikingstad utforskar scenens pedagogiska magi
- 12** Som vuxen vill jag...
– Inspirationsdag på Nya Rydsskolan
- 14** På utflykt med lejonkulan
– Förskolebussen har lämnat ritbordet
- 16** Försöksballongen – notiser

LÄRORIK NR 1 2013

En skrift för pedagogisk utveckling inom förskola, grundskola och fritidshem i Linköpings kommun

Utgivare: Utbildningskontoret, Linköpings kommun

Redaktionsråd: Ros-Marie Johansson, Lennart Lundwall, Elisabeth Stårner, Bulle Davidsson, Mark Olson

Projektledare: Lennart Lundwall

e-post: larorik@linkoping.se

Skribenter: Bulle Davidsson, Zandra Erikshed, Gustav Skogens

Foto: Philippe Halsman (omslag), Eva Anderberg, Bulle Davidsson, Lennart Lundwall, Shutterstock, Gustav Skogens, Fatima Spreco.

Form och grafiskt original: Forma Viva, Linköping

Tryck: Centraltryckeriet, Linköping

ISSN 2001-1253

Att utveckla sin kreativitet i socialt samspel

I våra förskolor och grundskolor i Linköping möter vi dagligen mer än 24 000 barn och elever, som kommer till oss för att lära och utvecklas. Vi får förtroendet av föräldrarna att undervisa och stödja deras barn på vägen till vuxenlivet. Det bästa föräldrarna har, skickar de till oss. Vi ska ta emot och erbjuda var och en av dessa individer kunskap och utveckling efter deras egna behov och förutsättningar. Det betyder att vi ska möta och stimulera dem på olika sätt.

Vi har att se till den enskilda människans specifika möjligheter.

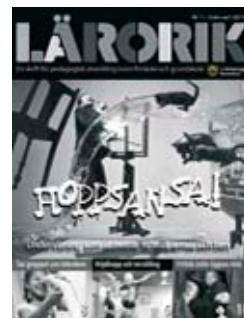
I det här numret av Lärorik hittar du ett antal olika exempel på hur man kan ge förutsättningar för och stimulera till en positiv utveckling hos våra barn och elever. Det är viktigt att vi stöder och stimulerar barnen inom olika områden. Genom att göra det möjligt för barn och elever att växa inom många områden ökar vi också våra möjligheter att klara den framtida konkurrensen såväl i Linköping som nationellt och internationellt.

Det är viktigt att kunna läsa, skriva och räkna, men det är också viktigt att fungera i ett socialt samspel och att få möjlighet att utveckla sina kreativa sidor vilket kanske lättare görs inom de estetiskt-praktiska ämnena. De estetiska, praktiska och teoretiska ämnena stödjer varandra. En insikt i alla dessa ämnen ger i grunden en bredare och djupare förståelse för såväl enskildheter som större sammanhang, något som man har nytta av hela livet.

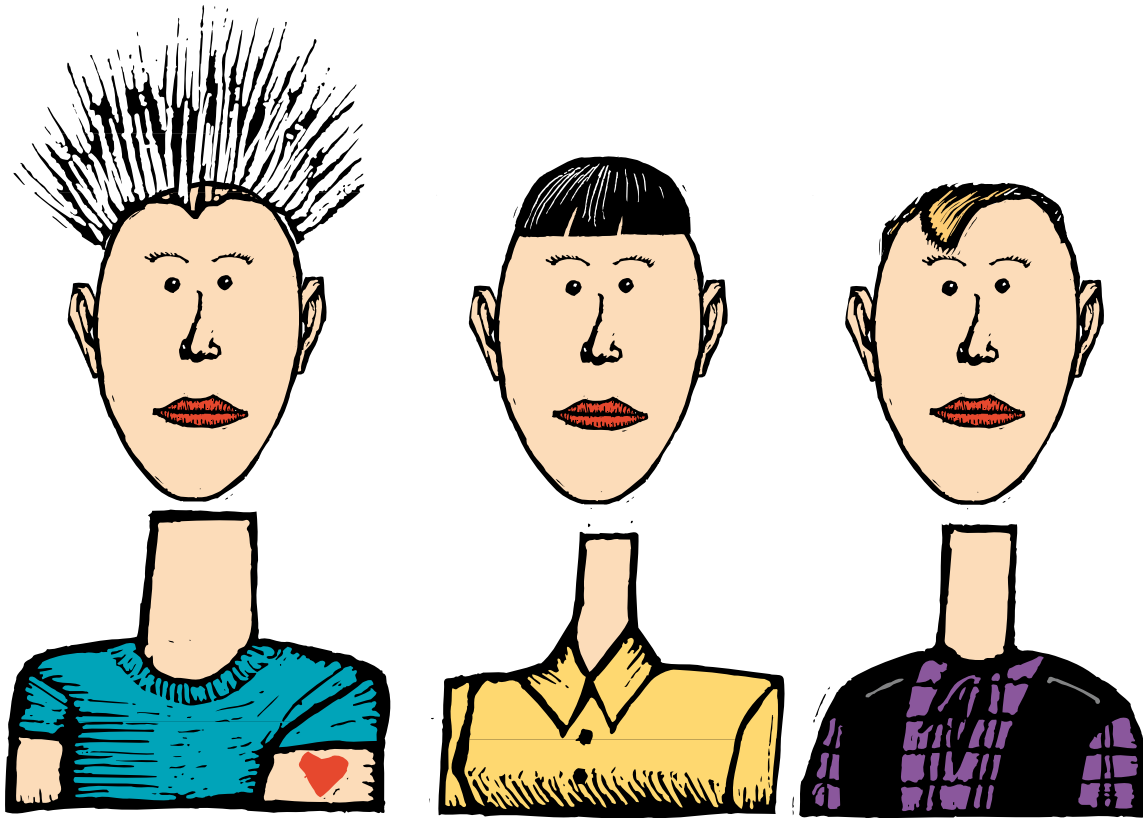
För att garantera att varje barn från två års ålder till och med årskurs nio får möjlighet att vara med om en kulturaktivitet har två nämnder avsatt medel även för 2013. Det är Barn och ungdoms- och Kultur och fritidsnämnden. Tanken är att barnen och eleverna ska få vara med om detta minst en gång per år. Detta infördes för ett år sedan och fortsätter alltså även i år.

Det är viktigt att vi ser till att våra barn och elever också ges denna kulturinsats. Man behöver på respektive förskola och skola planera in detta – se till att det blir av. Ordna så våra barn också får det som politikerna avsatt pengar för, det må vara teater, musik, dans eller bildkonst.

Erfarenheter från kulturaktiviteter är enkla att koppla till vardagen och undervisningen. Att se estetiska upplevelser som en självklar del av livet ger oss referensramar och associationer som kan hjälpa oss att lättare följa teoretiska resonemang och att förstå oss själva.

Lars Rejdnell Barn- och ungdomschef

KROPP OCH KNOPP

Aktivt lärande tar vara på sambandet

För att åstadkomma ett aktivt lärande är det viktigt att jag som lärare också är aktiv och engagerad. Både jag och eleverna måste veta vad syftet med undervisningen är och de måste känna att jag som pedagog tror på att de klarar av att nå målen. Vägen dit kan ske på många olika sätt och här måste jag som lärare känna mig bekväm med det tillvägagångssätt som jag väljer.

Det finns inte en modell som passar alla – varken lärare eller elever. Valet av arbetsform och platsen för lärandet påverkas av vad jag vill uppnå med min undervisning. Lärarens utmaning blir sedan att ” hitta rätt dörr till varje elev” och ”välja rätt nycklar”. Några elever behöver leka in kunskapen, andra behöver få hjälp att konkretisera, vissa behöver läsa om det, somliga behöver diskutera, några behö-

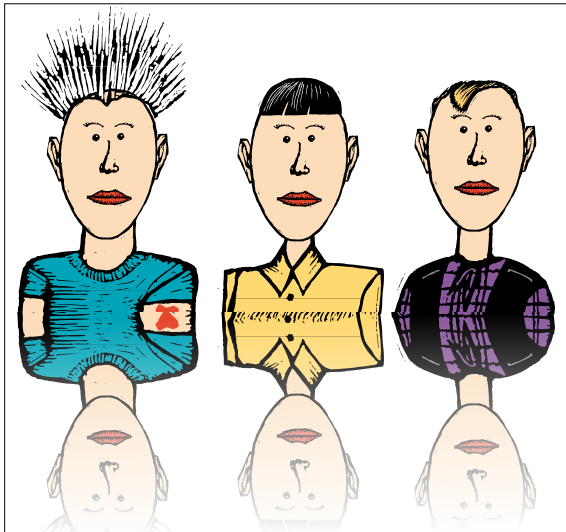
ver uppleva. Ju fler nycklar en lärare kan erbjuda desto bättre.

Hur målet nås är inte det viktiga, utan att vi når det.

Det är många arbetsuppgifter som tillkommit för lärarna och den tid som lärare tidigare hade för reflektion och samplanering konkurrerar med tid för andra uppdrag. Det är en utmaning för skolan och den undervisande läraren

att frigöra sådan tid – om vi vill vidareutveckla en skola med engagerade lärare och elever som ägnar sig åt hållbart och livslångt lärande!

I mitt arbete på Linköpings universitet ingår, förutom att ansvara för idrott och hälsa, att bevaka det estetiska stråket i nya grundlärarutbildningen. Detta ser jag som en viktig uppgift idag när det i regeringens direktiv står att grundlärarna enbart ska ”visa kännedom om praktiska ►

- och estetiska lärprocesser”. Det skulle för blivande F-3-lärare och 4-6-lärare kunna inskränka sig till en föreläsning om estetiska lärprocesser. Här i Linköping arbetar vi dock för att studenterna i alla ämnen ska få möta estetiska tillämpningar och arbetsformer. Jag är hoppfull!

Bland annat har universitetet satsat medel på ett projekt, som går ut på att undersöka estetiska uttrycksformers påverkan på lärandet i matematik. Det handlar om att låta 6-åringar använda hela kroppen i lärandet och att via puls, rytm och sång konkretisera och laborera med talen och tallinjen. Det ska bli spännande att se vad vi kan lära oss från detta. Att arbeta så här är ju inget nytt, men det vi försöker göra är att vetenskapligt följa upp resultatet.

Väl genomförd estetisk undervisning har många positiva bieffekter på elevers

” Väl genomförd estetisk undervisning kan ge effekter på längre sikt, som ökad studieprestation.

förmåga att lära. **Anne Bamford**, som bland annat studerat estetisk undervisning ur ett internationellt perspektiv, menar att en väl genomförd estetisk undervisning kan ge effekter på längre sikt, såsom ökad studieprestation. Och bättre förutsättningar för att klara olika situationer i livet. En förklaring antas vara att självkännedom och självkänsla ökar hos dessa elever. (Bamford, 2006). Ett sätt att arbeta är att utmana eleverna i att använda flera olika estetiska uttrycksformer när de ska redovisa inom

olika ämnen, inte enbart skriva och tala. Det kan handla om gestaltningar i olika former som till exempel rollspel, dikter, sång och musik, dans, skulptur/skiss/bild och fotoutställningar.

Men att ge eleverna i uppgift att redovisa på ett visst sätt, utan att ge dem verktygen, kan leda till jobbiga minnen för den enskilde eleven. För en elev, som ska göra en redovisning genom att dramatisera något inför klassen, men som inte fått vägledning och tränats i den ”sceniska konsten”, kan det bli en tråkig och jobbig upplevelse. Därför är det viktigt att våra lärare har med sig en verktygslåda med många ”nycklar” för att kunna handleda sina elever på ett klokt sätt.

Det krävs engagemang, mod och kreativitet för att hitta undervisningsformer, att våga gå ”utanför boxen”. Man måste våga misslyckas. Utifrån min erfarenhet, är det jätteviktigt att hitta kolleger att samarbeta med. Kan man skapa ett team, där man stöttar varandra, genererar det också energi och leder till att man troligtvis också hittar möjligheter att avsätta tid för det man tycker är viktigt.

Forskning visar att barn med motoriska brister, som får hjälp med att komma tillrätta med sina problem, når högre skolresultat jämfört med de barn som inte fått hjälp (Ericsson, 2011). Det riktas idag stora resurser till barn med matematiksvårigheter. Min erfarenhet är att barn med motoriska brister inte får hjälp i samma utsträckning. Det kanske är så att

MERSMAK Om aktivt lärande och estetisk undervisning

Bamford, Anne(2006) **The Wow-factor** – global research compendium on the impact of the arts in education. Munster/New York: Waxmann.

Ericsson, Ingegerd. (2011). **Effects of increased physical activity on motor skills and marks in physical education: an intervention study in school years 1 through 9 in Sweden.** Physical Education & Sport Pedagogy, 16(3), 313-329.

Föreläsning av Anne Bamford i Växjö 2011. Finns på Youtube. Sök på ÖKV Play: Creativity and communication: Inspiration from research (Anne...)

Ericsson, Ingegerd (2003) **Motorik, koncentrationsförmåga och skolprestationer** – en interventionsstudie i skolår 3.(avhandling) Malmö Högskola; Holmbergs förlag.

Fysisk träning som inledning på skoldagen. Film från Naperville, Ohio. Youtube. Sök på "A physical education in Naperville".

Grundsärskolan väljer Learning Study

Learning Study, en metod för kollegialt lärande som samtidigt fokuserar på elevernas lärande, införs nu i grundskolan i Linköping. **Lena Kallentoft-Petersson** är projektledare vid sidan av sitt nuvarande arbete på gymnasiesärskolan. Hon arbetade till i höstas vid sektionen för resurs- och stödverksamhet.

–Bakgrunden till projektet är att grundskolan fick kritik för att vi hade mer fokus på omvårdnad än på lärande. Jag och en kollega funderade på om Learning Study skulle kunna vara något för grundskolan, så vi läste en distanskurs för att lära oss metoden. I kursen gjorde vi en pilotstudie på Hagbyskolan, och den föll väldigt väl ut. Vi fann att detta var en utmärkt metod för kompetensutveckling i grundskolan.

Det var början till det projekt som nu pågår. Fyra studier har redan genomförts, två är igång och ytterligare en ska startas.

–Det är så komplexa lärsituationer i särskolan. Det finns egentligen inga utarbetade metoder för att fånga lärandet. Men Learning Study fungerar, enligt vad vi sett hittills.

– Den ger dessutom möjlighet att arbeta entreprenöriellt. Eleverna lär sig att ta initiativ och bli mer delaktiga i sin egen måluppfyllelse. Det ger självförtroende och stolthet.

– Nytt för grundskolan i den nya läroplanen är att vi ska mäta kunskapsutvecklingen, det är ett måste! Målen ska uppnås, precis som i grundskolan. Så lika har inte våra styrdokument varit tidigare.

Här blir Learning Study ett bra redskap. Lena Kallentoft-Petersson säger att man går in i läraryrkets kärna. Tar reda på vad eleverna kan, hittar detaljen som gör att de inte förstår, formar en lektion utifrån det och utvärderar. Har man då inte fångat de kritiska aspekterna gör man om processen. Man arbetar likadant som i grundskolan. Det som är speciellt för grundskolan är att variation bland eleverna är större.

–Vår ambition är att alla arbetslag ska vara med. Någon från varje enhet ska ha gått utbildningen och genomfört en Learning Study under detta läsår. Deltagarna får handledning under tiden, berättar Lena Kallentoft-Petersson, som nu alltså är tillbaka på klassrumsgolvet.

–Jag saknade eleverna. Dessutom får man större trovärdighet som utvecklare om man också arbetar direkt i verksamheten.

Metoden Learning Study beskrevs i Lärarik nr 2, 2012. ■

dess barn måste lägga mycket energi på att få sin kropp att fungera, som till exempel att hålla sin kropp upprätt och att hålla i pennan, med följd att de inte orkar koncentrera sig på kognitivt krävande operationer. Kropp och knopp samverkar, vare sig vi vill det eller inte!

Lärarjobbet är inte lätt, men i mina ögon är det ett av de mest spännande yrken som finns. Skolan och LGR11 ställer stora krav på att elevernas kunskaper utvärderas och följs upp. Detta får dock inte ske på bekostnad av den tid som behöver ägnas åt själva lärandet och undervisningen. Det får heller inte bli så att skolan och lärarna väljer att ägna sig åt kunskaper som är lätta att utvärdera och väljer bort kunskaper som tar tid att utveckla, men som kan vara viktigare på sikt!

Kicke (Catarina) Jeppsson

Universitetsadjunkt i idrott, chef på Estetiska avdelningen på IKK, tidigare lärare i Linköpings kommun under 20 år

RÖRELSEVECKOR

Flygande planer går i uppfyllelse i Bankekind

Ett positivt samband mellan motion och lärande må vara bevisat, men att få till en glad knopp i en glad kropp sker inte av sig själv. I Bankekind skola, med elever från förskoleklass till trean, ägnade man två veckor på höstterminen till extra mycket fysisk aktivitet, en satsning som gick hem. Rörelseveckorna genomfördes utan extra pengar och utan extra personal.

Mer sånt är en sammanfattning av den utvärdering eleverna gjorde efteråt.

– Det går, men det kräver noggrann planering och disciplinerad organisation, säger **Eva Anderberg**, som arbetar i tvåan i Bankekind. Hon drog igång och genomförde projektet tillsammans med barnskötaren **Henrik Norrman** och fritidspedagogen **Kajsa Andén Palmqvist**.

Medarbetarna på skolan hade en positiv inställning till rörelseveckorna. De arbetade inte direkt med aktiviteterna, men såg till att eleverna kom och gick till rätt ställe. Schemat lades upp med halva klasser. När ena halvan var på en aktivitet hade den andra halvan lektion. Det gav fördelar också för de vanliga skolämnena med färre elever i klassrummet, men Eva Anderberg säger att man inte ska blunda för att det ändå var viss lektionstid som gick bort.

Rörelseveckorna var schemalagda alla dagar utom på onsdagen, då det var vanlig skoldag. Alla elever fick del av alla aktiviteter, som skedde både utomhus och inne. Det var kondition i gymnasalen, dans på Gula fritids, redskaps-gymnastik, pingis, styrketräning, trampett, basket, friidrott ute och jogging i hinderbana, avslappning och massage.

– När vi hade friidrott var det ett förskräckligt väder, men vi genomförde det ändå. Bland annat hade vi höjd hopp i lera, berättar Eva Anderberg.

Hon menar att en del av poängen var att det fanns så många olika saker att prova

Eva Anderberg och **Kajsa Andén Palmqvist** (th) såg till att det blev rörelse i Bankekind under hösten 2012.

på. Många hade aldrig hoppat trampett till exempel, och tyckte det var kul.

– Över huvud taget hade eleverna en enorm rörelseglädje, som vi upplevde det. De var glada åt det. Och genom att vi hade mixade grupper med både yngre och äldre elever stärktes gemenskapen på skolan när vi gjorde det här tillsammans. De vuxna hade en egen grej ihop också, parallellt med elevernas aktiviteter, nämligen poängjakt i motion.

– **Alla var delaktiga**, säger Kajsa Andén Palmqvist.

– Ja, rörelse och glädjen i att röra på sig var det som genomsyrade veckorna för både elever och vuxna, säger Kajsa.

En sådan här satsning ställer krav också på föräldrarna. Eleverna ska ha med sig gymmapåsar så gott som varje dag, med kläder för både inne- och uteaktiviteter. Därför hade skolan ett föräldramöte innan man började, och sedan fungerade det utmärkt.

– Vi funderade mycket på hur vi skulle avsluta projektet och fira att vi haft två roliga veckor. Vi bestämde att ha match-

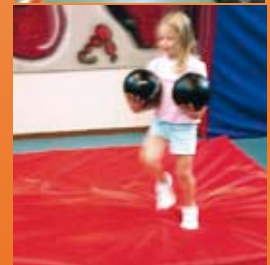
er mellan elever och personal i fotboll, brännboll och innebandy. Där deltog tvåorna och treorna, medan de yngre fick vara publik och heja på. Alla de 70 eleverna visade också upp sina nya färdigheter i dans för hela personalen.

– Det var inte så invecklat, men många tyckte det var kul att de hade lärt sig grundstegen i bugg och linedance, säger Kajsa.

I elevernas utvärdering finns både ris och ros. Här är några röster:

- Jag blir så trött.
- Jag vill göra det här fler gånger.
- Allt var supersuperbra.
- För kort med två veckor.
- Vi hade otur med vädret.
- Mindre dans.
- Mer dans.
- Jag vill ha det fler gånger.
- Sex veckor!

De kommer också med förslag på fler aktiviteter, som till exempel fäktning, amerikansk fotboll, under hökens vingar, spökboll, dansa tango, inte nudda golv och rockringar.

– Utvärderingen visar klart att eleverna vill ha fler rörelseveckor, och det ska de få, säger Eva Anderberg. Vi hoppas förstås också att de ska röra på sig mer dess emellan.

– Målet är att ha rörelseveckor varje termin. Än har vi inget bestämt. Det är en ganska stor apparat att få allt att klaffa och kräver ordentlig planering. Men det är klart att vi ska göra om det! ■

Tackla tekniken!

Barnen lär sig brottas med ny kunskap

Ett torn med restaurang högst upp. Emma, David och Vilgot som går i ettan och tvåan är djupt engagerade i sitt bygge. Först tänkte de bygga Eiffeltornet, men det fungerade inte. På bordet bredvid skapas en pyramid. Allt med hjälp av tomma toa- och hushållsrullar och tejp.

Mitt i all aktivitet sitter tre elever och ser lite håglösa ut. De har inte kunnat enas om vad de ska bygga än. De huger tag i en av de lärare, som rör sig i lokalerna för att hjälpa till där det behövs.

Det är teknikveckor på Tornhags-skolan. En av lärarna är **Maria Rudberg**. Hon är med om att arrangera teknikveckorna, som är återkommande med olika innehåll.

Maria Rudberg säger att lärare ofta tycker att det är svårt med undervisningen i teknik för dessa åldrar, från förskoleklass till trean.

– Vi gör det här för att få igång lärarna, så att de ser att det inte är så komplicerat. Nu gör vi det tillsammans med varandra och skaffar gemensamma erfarenheter att bygga vidare på.

” Den här dagen handlar det om att göra tekniska konstruktioner av pappersrullar.

Maria är med i KNUT-projektet. Hon tycker att det varit till stor hjälp när det gäller att implementera den nya läroplanen, där hon och kollegerna gjort ämnesövergripande planering.

Den här dagen handlar det om att göra tekniska konstruktioner av pappersrullar. Tidigare har förekoletklassen gjort sprattelgubbar, ettorna har tillverkat musikinstrument av burkar, ballonger och gummisnoddar, tvåorna har byggt flygfarkoster och treorna ballongbilar.

– Där får vi in energiomvandlingar också, säger Maria.

Åter till tornen. Dagens uppgift är att bygga högt. Först bestämmer man vad man ska bygga, och sedan gör man en ritning. Om det visar sig att konstruktionen inte håller får man tänka om.

– Vi lägger också in den gröna tråden. Vi talar om vad byggmaterialet är gjort av, och hur det ska källsorteras när det inte används längre, berättar Maria Rudberg.

Teknikveckan började festligt med gemensam upptakt i gympahallen. Lärare var utklädda till Bell med telefonen, Edison med glödlampan och smålänningen **Gideon Sundbäck** utvecklade och förbättrade uppfinningen blixtlåset.

Varje teknikvecka avslutas med en utställning av alla de konstruktioner som

MERSMAK Utmaningar

KNUT-projektet ska väcka ungas intresse för klimat-, resurs- och energi-frågor. KNUT står för **K**unskap, **N**atur, **U**tteckling och **T**eknik. Flerdelprojekt rymms inom KNUT.

Energiutmaningen är ett tvärvetenskapligt projekt som riktar sig till grundskolans åk F-6 och avser att öka intresset för energi, teknik och entreprenörskap med hållbar utveckling som en röd tråd. Energiutmaningen erbjuder ett kreativt och ämnesövergripande arbetssätt där teori varvas med problemlösning, experiment, värderingsövningar och drama. Läs mer:

www.knutprojektet.se/energiutmaningen

Miljöspanarna är ett projekt som riktar sig till barn och ungdomar i åldern 4-16 år. I nätverket får barnen och ungdomarna på ett lekfullt och kreativt sätt arbeta med miljöfrågor. Klassen eller barngruppen jobbar med fyra miljöhjälpande handlingar under året.

Miljöspanarna är ett samarbetsprojekt mellan gruppen för Hållbarhet och miljökommunikation och utbildningsförvaltningen. Det är en del av Linköpings kommuns arbete för att medverka till ett långsiktigt hållbart samhälle.

Mer på utbildningskontorets hemsida/Knutprojektet:

www.linkoping.se

skapats. Innan dess ska den här veckans torn målas och dekorerats.

– Vi hade vissa svårigheter att läsa av läroplanen i teknik för lågstadiet och diskuterade tillsammans hur vi skulle göra. Det här är vår lösning och vi gillar den eftersom vi kan samarbeta kring teknikämnet så här. Vi tycker att det är ett bra sätt att undervisa. Teknikveckorna kommer förmodligen tillbaka varje år, men vi ska utveckla teknikämnet också på andra sätt, säger Maria Rudberg.

Innan vi lämnar Tornhagsskolan demonstrierar en grupp elever vad de gör:

– Det här ska inte bli Asgård. Det ska inte bli Midgård. Det ska bli ett torn med hissar inuti rullarna.

Vi passerar också ett bord där eleverna noggrant mäter rullarnas storlek. En del klipper dem av så att de passar. En mäter, en annan antecknar måttet, ”K 11” står det på en rulle. Vad det betyder?

– ”Knappt 11 cm” såklart!

Maria Rudberg berättar att klassen också är med i Miljöspanarna och deras första uppdrag är att spara el. Där handlar det också mycket om teknik, som till exempel när klassen fick en lampa att lysa, en fläkt att snurra och en högtalare att låta genom att utnyttja ljusenergin i en solfångare (genom seriekopplingar). Detta som ett exempel på miljövänlig energikälla.

Musikal med potential

Vikingstad utforskar scenens pedagogiska magi

– Vi tar sången igen. Och tänk nu på att ni är... Ja, vad är ni?
– Troll!

De arton tredjeklassarna svarar Carina Malm med att ropa högt i kör och en vild trolldans i pappskogen drar igång.

Svansarna hänger och svänger och i några ansikten har de ditmålade fräknarna redan kliats av. Trolldansens går snabbare och snabbare till en ny version av Griegs "I Bergakungens sal". I mitten sitter en liten figur med blått ansikte. Det är Pytte Liten, huvudperson i musikalen "Pytte Liten i Trollskogen".

Pytte Liten är en utomjording som har landat mitt i trollskogen efter att hans rymdraket har gått sönder. Nu måste han få hjälp med att laga den, innan de fientliga trollen förverkligar sitt hot om att göra pyttipanna av honom.

– Det är roligt att vara Pytte. Han är lite konstig, inte som de andra, säger Maja Ånerud som spelar Pytte.

Musikalen är hämtad från Lutfisken, som skapar musik för barn och skolor. Detta är tredje gången som **Carina Malm** sätter upp "Pytte Liten i Trollskogen" med fritidselever i Vikingstad.

– Det är en rar historia om att alla ska få vara med, och att vänskap är lösningen på problemen. Ungarna älskar den!

Manuset om den vilsne Pytte Liten är byggt på stolpar. De barn som vill får väva ut sin roll och skapa nya repliker.

– Under arbetets gång skriver vi om manuset så att det passar just den här gruppen. Barnen får själva utveckla sin roll och jag försöker lyssna in vad varje barn vill.

Drama är ett bra sätt att förebygga mobbing och utanförskap, menar Carina.

– En del barn som är blyga i vanliga fall kan verkligen ta för sig på scen. Och eftersom de gör det så naturligt i pjäsen blir det ofta naturligt även i lekarna utanför drama-stunden.

– Det är en väldigt rolig grupp att jobba med för de kommer med så mycket själva, säger **Carina Malm** om dramagruppen på fritidshemmet på Vikingstad skola.

Hon menar att drama skapar en stor sammanhållning i gruppen.

– Barnen blir måna om att alla ska vara med. Minsta lilla individ har betydelse för att pjäsen ska kunna gå vidare. Alla är viktiga, oavsett hur stor roll man har.

Carina understryker vikten av att gruppen skapa musikalen tillsammans, även om en del av barnen börjar med att titta på.

– Det är jättehäftigt att se hur de lite blygare barnen så småningom vågar vara med och hur stolta de blir när de

lyckas säga sin replik högt och tydligt.

Efter varje uppsättning brukar Carina göra en utvärdering med gruppen, vilket ofta bekräftar bilden av att barnen har utvecklats mycket av att arbeta med drama och musik.

– Många av barnen säger att de har fått mer självförtroende. En tjej sa att hon vågade mycket mer i den muntliga delen av de nationella proven och andra har uttryckt att de nu kan koncentrera sig bättre i skolan.

Just den här dagen är det första gången som gruppen spelar upp musikalen från början till slut. Det är bara några dagar sedan de fick sina manus, men flera av barnen kan redan sina repliker utantill och har börjat gå in i sina roller.

Trollungen, eller Felicia Elfström som hon egentligen heter, är en av dem.

– Jag har försökt komma på hur ett troll är och låter, och om den är snäll eller elak. Jag är lite nervös inför att spela upp för andra, men jag vill gärna ha fler repliker!

FULL KOLL Drama på fritidshem

Fritidshemmet på Vikingstad skola har arbetat med drama i flera år. Men sedan den nya läroplanen kom 2011, har dramat fått en än mer central roll. I Lgr 11 uppmuntras det att "eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra". Det betonas även att "skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet".

Dom vuxen vill jag...

Inspirationsdag på Nya Rydsskolan

Den 22 november i fjol är en dag som få elever på Nya Rydsskolan glömmar. Det var den dagen då före detta elever från skolan kom och berättade om hur det var när de gick på skolan, om sin utbildning och sitt jobb.

Även några studenter från Linköpings universitet, som arbetar med läxhjälp på skolan, medverkade. Under dagen mötte de alla elever från F-klass till nian och på kvällen föräldrarna. För många elever var det dagen då de förstod mer än tidigare att skolan är viktig.

Det kallades inspirationsdag och ska nu bli en tradition. **Inger Sandin**, rektor för F-6, berättar att det var en dag som väckte många känslor. Inte minst det bildspel som läraren **Fatima Spreco** gjort och som visades under inspirationsdagen bidrog till detta.

– Det var porträtt på många av våra barn, som via pratbubblor berättade vad de vill arbeta med när de är vuxna. Jag blev imponerad av deras ambitioner, säger Inger Sandin.

– Jag blev faktiskt rörd och jag tror inte att jag var den enda. Alla hade sina drömmar. Vår skola är väldigt viktig socialt. Man kan trivas här och ha det bra. Men den här dagen blev det tydligt för eleverna också varför de är här, nämligen för att lära. Det är här vi tillsammans bygger deras framtid. Skolan har ett uppdrag att arbeta med studie- och yrkesvägledning, och detta är ett sätt att göra det.

En av initiativtagarna till inspirationsdagen är Fatima Spreco. Hennes egna barn har vuxit upp i Ryd och är nu vuxna, dottern är kulturvetare och sonen är doktorand i medicinsk vetenskap.

– Jag ville visa våra elever att det lönar sig att ta skolan på allvar. Jag kom på att

” Att vi fick med föräldrarna var väldigt bra. Flera kom spontant och tackade.

vi kunde bjuda in före detta elever med olika bakgrund och framtidsplaner, så att de kan bli förebilder för dem som går i skolan nu, berättar Fatima Spreco.

Medan planeringen pågick passade Fatima också på att gå runt och fotografera elever och ställa frågan ”Vad vill du bli när du blir stor?”. Det resulterade i bildspelet som alla i skolan fick se och som visades för föräldrarna på kvällen. Inte minst föräldrarna blev mycket berörda. Flera kom spontant och tackade och berättade om det intryck barnens framtidsdrömmar gjort på dem. Fatima säger att det stärkte självförtroendet hos både barnen och föräldrarna.

– Vi pratade också med föräldrarna om att de är viktiga för att stödja sina barns lärande och påverka dem att inse att skolan är viktig, säger Fatima Spreco, som planerade dagen tillsammans med kollegerna **Antigon Mahdavi** och **Cecilia Vergara**.

– Just att vi fick med föräldrarna var väldigt bra, säger Fatima. Jag håller i COPE-kurser för föräldrar här, och våra kursdeltagare hjälpte till att baka muffins så det räckte till alla elever, föräldrar och besökare. På det sättet var det många som var inblandade och kände att det var en viktig dag. Elever och vuxna omkring

dem samlades kring lärandet som ett ansvar för oss alla, inte minst för eleverna själva.

Fem tidigare elever och nio studenter av olika etniskt ursprung var med och berättade på inspirationsdagen. En av dem var **Bob Botshinda**, som nu är 28 år och arbetar med ungdomar i Linköping. Han säger själv att han inte tog skolan på så stort allvar som hade behövts.

– Jag tyckte det var tråkigt att plugga och vissa dagar gick jag inte till skolan. Jag såg inte framåt. Det har jag fått ta igen nu. Jag har läst upp betyg och mitt mål är att kunna studera och skaffa mig en utbildning i framtiden. Just nu är jag glad att jag faktiskt har jobb, vilket är svårt att få utan utbildning.

Bob kände att eleverna lyssnade på honom. Det var speciellt att komma tillbaka till sin skola som han haft så blandande känslor för, men väl där tyckte han att det gick bra. Han är också glad över att många elever i Ryd hejar på honom numera när de möts.

En annan som var med är **Ibrah Ismail**, 20 år och med rötter i Somalia. Hon läser nu statistik och dataanalys på universitetet, ett stenkast från sin gamla skola:

– Det var en väldigt bra dag! Jag fick chans att inspirera eleverna och visa att man kan förverkliga sina drömmar. Många av dem har samma bakgrund som jag och då kanske man inte har förebilder på universitetet. En del har föräldrar som har akademisk utbildning i hemlandet,

En hel dag med plats för framtidsdrömmar

Jag vill bli
skeppskapten

...ingenjör

...polis

...Det
behövs
fler poliser

...författare

...lärare

...polis

men som inte fått chans att använda den här. Då kan eleverna tänka att det ändå inte lönar sig att satsa på skolan.

– Men skolan är viktig! Har man jobbat bra i grundskola och gymnasium står många dörrar öppna. Det är jag ett exempel på, och det var en skön känsla att få ge det till ungdomarna i Ryd!

En tid efter inspirationsdagen träffar vi Fatima Al-ani i sexan, Ali Al-shamry i åttan och Amanda Nilsson i förskoleklas-

sen. Amanda vill bli läkare och flytta till Stockholm med sin bästa kompis. Hon tycker det är jätteroligt att gå i skolan.

Fatima säger att inspirationsdagen hjälpte henne att få en ny syn på skolarbetet. Det var väldigt bra med en sådan dag, tycker hon.

För Ali var det likadant:

– Jag tror de flesta ändrade inställning. Nu tänker jag mer på att lärarna gör det

bästa de kan för oss och att skolan är något vi ska satsa mer på. För mig är skolan som ett andra hem och nu vill jag jobba för bra betyg så att jag kan bli lärare eller läkare.

För dem och de andra eleverna kanske skolan blir den språngbräda till framtiden, som rektorn Inger Sandin hoppas.

På utflykt med Lejonkulan

Förskolebussen har lämnat ritbordet

Åk på utflykt till pulkabacken, museet eller skogen och ha förskoleavdelningen med sig. Pedagogik kan knappast bli mer aktiv. Lärarik hängde med Lejonkulan – Linghems nya förskolebuss.

Strax före klockan nio en för januari mild måndagsmorgon väntar fem förväntansfulla 4- och 5-åringar med dagbarnvårdaren **Ann-Sophie Larsson** vid pizzerian i Linghem. Idag ska de åka förskolebuss för första gången. På utsatt tid rullar Lejonkulan in och ut tittar **Kjell Hermansson**, chaufför och pedagog, och barnskötaren Ann-Sofie Kjellberg. De hälsar välkomna ombord, men precis som på en fast förskola måste skor och ytterkläder av först.

Nyfikna och uppspelta spänner barnen fast sig. Snart avfärd, men först det viktigaste: säkerhetsgenomgång.

– Ser ni det här gula strecket? frågar Kjell och pekar på en linje på golvet mellan de främsta sätena och förarhytten. Vad tror ni den är till för?

– För att vi inte ska gå där, svarar en tjej.
– Precis! Du måste ha åkt buss förut.

Här där jag sitter och kör finns det en massa knappar och spakar som bara jag får röra.

När alla barn är införstådda med det

gula strecket avslöjas dagens utflyktsmål.

– Idag ska vi till Gistad. Där ska vi leka ute, leka inne och äta mat, berättar Kjell.

– Jag vet var det ligger! utbrister en av pojkarna.

– Vad bra. Alla barn klara?

– JAA!

– Alla pedagoger klara?

– Ja!

– Då åker vi!

Lejonkulan har rullat i en dryg månad. Den extra säkerhetsutrustade bussen har kök, toalett, 22 barnplatser och två för pedagoger. Turerna går till en plats max 30 minuter bort från förskolan Himnavägen 149. Just nu pågår en test-

period. Alla 4-5-åringar på de kommunala förskolorna i Linghem och Gistad samt inom dagbarnvården får chans att testa. Bussen blir sedan en egen avdelning.

– **Förskolebussen** är ingen konkurrent till den kommunala förskolan utan ett komplement. För en del barn passar det, för andra inte, säger Ann-Sofie Kjellberg, barnskötare vid Himnavägen 149 som tillsammans med **Ingela Unosson** från Tulpanen och Kjell Hermansson är bussens tre pedagoger.

– Det känns suveränt. Vi har blivit ett kanonteam direkt, säger Kjell.

Intresset att testa förskolebussen har

Förskola på väg. Chauffören **Kjell Hermansson** jobbade inom barnomsorgen i 19 år innan han började köra turistbuss. Han är som klippt och skuren för jobbet som chaufför och pedagog.

inledningsvis varit relativt stort.

– Det har varierat lite från förskola till förskola, men vi fyller på stadigt. Som mest har vi haft 18 barn med på en utflykt till Flygvapenmuseum, berättar Ann-Sofie.

– Barnen tycker det är jätteroligt. De är väldigt öppna och nyfikna. Det handlar om att sätta fart på deras kunskap, deras fantasi och bygga kring det.

Förskolebusskonceptet utvecklades av Helianthus i Stockholm. För två år sedan invigdes Linköpings två första bussar i Skäggetorp och Berga. Linghems förskolechef **Kristina Hellman** var projektledare i uppstarten.

– Förskolebussarna är både en ny pedagogisk tanke och ett sätt att snabbt få nya förskoleplatser när nybyggnationen inte hinns med.

I januari startade två nya bussar i Linghem och Tornhagen. Förutom att

// Förskolebussarna är en ny pedagogisk tanke och ett sätt att snabbt få nya förskoleplatser.

vara ett säkrare alternativ till kollektivtrafik menar Kristina Hellman att den stora fördelen med förskolebussarna är att man kan besöka samma utflyktsmål flera gånger. Barnen får verkligen tid att utforska platsen.

– Du har verktyget med dig. Man kan bestämma vart man ska åka efter väder och barngruppens intresse. Det blir ännu en dimension i pedagogiken.

I Gistad är fruktstunden avslutad och barnen åker stjärklapp och bygger snögubbar. Ingela Unosson har precis an-

slutit och hon håller med Kristina Hellmans analys.

– Man har ingen stress och kan ta den tid man behöver på en plats. Vid ”vanliga” utflykter kan det bli så tidspressat.

Friheten från stress underlättar aktivt lärande och Ingela tar ett exempel från förra veckans besök på Flygvapenmuseum. Där kan man lyssna på olika flygplansljud i hörlurar och barnen fick verkligen tid att lyssna in sig.

– När vi var i pulkabacken nästa dag flög ett flygplan över oss och barnen började direkt: ”Det var ju en sån där...vad hette den nu igen....just det! JAS 39 Gripen!”

När våren kommer blir utflyktsalternativen ännu fler.

– Nu på vintern är egentligen den svåraste tiden, säger Ingela. Tänk vilka möjligheter vi kommer att få!

FULL KOLL Om förskolebussar

Konceptet med förskolebussar grundar sig i en idé som Solveig Sunnebo på Helianthus fick när hon såg bussar som skjutsade förskolebarn ut i naturen från Köpenhamn.

Solveig utvecklade idén och kontaktade därför Scania som kunde leverera en ratt, en motor och ett tomt busskal. Hon fick tips om

ett företag som kunde specialinreda bussar så de blev säkra och trygga för barn och pedagoger. Företaget hittade hon i norska Stryn, längst in i Nordfjorden.

Barnen på ”Barnehagen” i Stryn, där också bussbyggarna hade sina barn, fick regelbun-

det besöka verkstaden för att prova så att allt monterades på lagom höjd. Man kunde då direkt mäta och göra justeringar. Idén är helt unik och finns bara i Sverige, men flera länder står på kö för att köra igång. Idag rullar ca 35 bussar i tio kommuner i Sverige.

Läs mer på www.helianthus.se

FÖRSÖKSBALLONGEN

Lärplattor på gång

I vissa förskolor och klasser för årskurs två och tre i Linköpings kommun kommer barn och elever nu att använda lärplattor (I-pads). Tanken är att stimulera utveckling i bland annat språk, läsning, matematik och skapande processer samt ge pedagogerna möjlighet att utveckla nya arbetssätt. Förskollärarna och lärarna träffas regelbundet under våren för att sprida sina erfarenheter och ge varandra bra tips.

Grön Flagg Bokhagsvägen 6 kan få Grön flagg

Förskolan Bokhagsvägen 6 är på god väg att bli en av Linköpings första kommunala Grön flagg-certifierade förskolor.

– Vi är på sluttampen med att uppfylla de villkor som krävs för att ansöka, säger förskolläraren Lena Andersson.

Grön flagg är en internationell miljöcertifiering för förskolor och skolor som arbetar aktivt med hållbar utveckling. Det är

ett verktyg för att göra barn och ungdomar delaktiga i miljöfrågor och uppmärksamma på vardagsvanornas påverkan.

Det finns sex olika teman som man kan välja att fokusera på. På Bokhagsvägen 6 har man valt "klimat och energi".

– Bland annat turas barnen om att vara "Miljöhjältar", då de

har ett extra ansvar för att släcka lamporna. Barnen blir stolta över sig själva och känner "Här är jag! Jag kan!".

Dessa förskolor i Linköping är Grön flagg-certifierade:

- Minigiraffen
- Sofielundsvägen
- Västanvinden
- Utelek (Atlas)
- Ekens förskola, Brokind
- Roxenfyren, Vreta Kloster

Slaka och Skeda-elever bloggar från England

Den 27 februari reser fyra elever från Slaka och Skeda skola till Bidford-on-Avon i England. Under fem dagar ska de träffa jämnåriga engelska skolbarn och blogga om det.

Resan är en del av Comenius-projektet Big Dreams of Little Feet där elever från olika länder utbyter framtidsdrömmar med varandra. Lotten till Englands-resan föll på femteklassarna Jonatan Eklöv och Lina Cardell från Skeda och sjätteklassarna Saga Ahlquist och Cornelia Fager från Slaka. Lärarna Eva Samelius och Hans Werner hänger också med. – Det känns pirrigt, men kul, säger eleverna.

Jonatan Eklöv, Lina Cardell, klassläraren Eva Samelius, Saga Ahlquist och Cornelia Fager åker 27 februari till England.

Inför resan har de skrivit om Sverige, sin skola och sig själva, samt tagit massa bilder. Under resan kommer de att blogga.

– Vi skriver om vad som hän-

der och våra tankar, säger Saga.

Du kan hitta bloggen på:

www.linkoping.se/skedaslakaskola under fliken EU-projekt.

Dags igen att nominera till Lejonpriset!

Vem tycker du förtjänar att uppmärksammas på grund av ett engagerat och framgångsrikt pedagogiskt arbete med barn och ungdomar? Inom kort får du information om hur du kan nominera en kollega, ett arbetslag eller en chef till årets Lejonpris. Alla anställda inom barn- och ungdomsnämndens kompetensområde kan nominera till priset.

Linköpings kommun